

Przedszkolne Nowinki

Biuletyn dla Rodziców

Przedszkole Publiczne w Tanowie
LUTY 2021

W tym numerze...

Proponujemy państwu następujący artykuł:

„Rozwój dziecka w wieku przedszkolnym – wpływ zabawy na rozwój fizyczny, umysłowy, emocjonalny i społeczny”

Redakcja

Podstawową formą aktywności dziecka jest **zabawa**. Daje ona możliwość wspierania i wspomaganie rozwoju dziecka. „Dzięki niej poznaje ono coraz lepiej świat i stosunki społeczne, kształci umysł i umiejętności skutecznego działania, zaspokaja potrzebę ogólnej aktywności, a także tworzy pozytywne stany uczuciowe.” Poprzez zabawę dziecko uczy się rozwiązywać problemy oraz rozwiązuje napięcia emocjonalne. W zabawie powstają nowe relacje pomiędzy sytuacjami rzeczywistymi a sytuacjami wymyślonymi.

„Zabawa” jest terminem używanym tak dowolnie, że jego rzeczywiste znaczenie mogłoby zostać z łatwością zagubione. W rzeczywistości zabawa oznacza każdą czynność, którą wykonuje się dla przyjemności, bez względu na końcowy jej efekt. Przystępujemy do niej dobrowolnie, a nie pod wpływem żadnej siły zewnętrznej lub nacisku.

Historia:

Zabawa jest działalnością zachowania się dzieci, a także występuje w życiu dorosłych, choć inaczej przejawia się u jednych i drugich.

Problem zabawy jako podstawowej działalności dziecka jest szeroko rozpatrywany w przedmiocie psychologii i pedagogiki. Istnieje w tych naukach wiele teorii zabaw. Niektóre z nich wzajemnie się wykluczają.

„zabawę jako dobrowolną, swobodną czynność lub zajęcia dokonywane w pewnych ustalonych granicach czasu i przestrzeni według dobrowolnie przyjętych, lecz obowiązujących reguł”.

Zabawa jest ona celem sama w sobie, nie łączą się z nią żadne interesy materialne, ponieważ nie można przez nią osiągnąć korzyści tylko towarzyszą jej uczucia napięcia, radości i świadomości odmienności od codziennego życia.

Zabawa jest podstawową strukturą aktywności dziecka w wieku przedszkolnym.

„dla dziecka zabawa jest pracą, dobrem, obowiązkiem i ideałem życia.”

„Jest to jedyna atmosfera, w której może ono psychicznie oddychać a zatem działać.”

Zabawa realizuje swoje zadania, jeśli zostanie właściwie zorganizowana, czyli (właściwe warunki, dostęp do różnych przedmiotów i materiałów), a przede wszystkim powinna ona sprawić dzieciom dużo przyjemności i radości a także udział w niej powinny brać wszystkie dzieci. Dlatego nie należy więc stosować zabaw tego samego typu, ponieważ wprowadzają one brak zainteresowania i straszliwą nudę.

W zabawie dziecko ukazuje swoje wnętrze oraz przeżycia. To także metoda w której dzieci zdobywają wiedzę i się uczą. Zabawa wnosi do procesu kształcenia swobodę i twórczość, uatrakcyjnia ten proces i intensyfikuje. Spełnia rolę wspomagającą w integrowaniu nauczania i wychowania, a także w procesach poznawczych w przeżywaniu i działaniu uczących się dzieci. Zabawy potrafią wzbudzać uczucia poznawcze tj. zaciekawienie, zainteresowanie, **wzmocnienie procesów motywacyjno — emocjonalnych.**

Zabawa łączy w sobie wiele procesów rozwojowych dziecka, dlatego należy ją pielęgnować i stworzyć odpowiednie warunki by każdy malec mógł w pełni zaistnieć. Bowiem dziecko, które się bawi w pełni realizuje swojej prawo bycia dzieckiem.

Analizując podane definicje możemy wyodrębnić następujące cechy zabawy:

- przyjemność i radość z wykonywania czynności,
- kreatywność,
- poznanie nowych wartości i informacji,
- dobrowolność uczestnictwa,
- zaspokojenie różnych potrzeb ludzkich.
- stworzenie odrębnego świata fikcji,

„zabawa jest specyficzną, naturalną, wrodzoną i swoistą formą działalności dziecka oraz specjalną metodą, dzięki której dziecko wzbogaca swoje doświadczenie i zdobywa informacje o otaczającym świecie.”

„W zabawie zdobywa dziecko pogładową naukę o świecie i o życiu człowieka.”

„Wzrasta w stosunki panujące między ludźmi danego środowiska, kształtuje własne postawy moralne oraz doskonali własne normy zachowania wobec rówieśników i osób dorosłych.”

„Odpowiednio dobrane zabawy mogą sprzyjać przewyciężaniu przez dziecko trudności i konfliktów, ale to już jest funkcja terapeutyczna zabawy.”

„,zabawa będąc pewną formą odrealnienia rzeczywistości jest źródłem reorganizacji i konstrukcji sił.”

Wiele definicji i spojrzeń na temat zabawy uznaje fakt, jak bardzo ważna i istotna jest w życiu dziecka. Poprzez zabawę dziecko szybciej i prościej wychowuje się, zostają przybliżone mu normy zachowań społecznych oraz dziecko łatwiej i w sposób bardziej interesujący poznaje siebie, ludzi i otaczający go świat.

W literaturze znajdziemy wiele teorii zabawa, które podkreślają różne jej właściwości i źródła biologiczne, jak i społeczne oraz ukazuje w rozmaity sposób jej funkcje i cele w życiu jednostki.

Jedną z najstarszych teorii zabaw jest teoria nadmiaru sił, czyli nadmiaru energii.

U dzieci ten nadmiar energii wyładowywany jest podczas zabawy.

Zabawa pozwala wypoczywać zmęczonemu organizmowi i umysłowi.

Zabawa jest formą aktywnego wypoczynku, regeneracji sił, odprężenia od pracy.

Zabawa to czynnik rozwoju społecznego.

Trzy wielkie typy struktur, charakteryzujące zabawy dziecięce i w szczególności określające jej klasyfikacje:

* zabawa — regułami

* zabawa — symboliczna

* zabawa — ćwiczenie

Psychologowie gromadzili monitoring zabaw dzieci w różnym wieku. Wyodrębnili oni różne ich rodzaje w zależności od występujących w nich cech charakterystycznych.

Zabawa natomiast jest więc tym dla rozwoju dziecka, czym jest nauka szkolna dla ucznia, a praca dla człowieka dorosłego.

Zabawa jest jedną z ludzkich form aktywności stanowiącą cenną działalność we wszystkich okresach życia człowieka, zaspokaja jego wielorakie potrzeby takie jak: potrzebę fizyczną, psychiczną, duchową i społeczną. Jest to najważniejszy czynnik w rozwoju człowieka niezależnie od jego wieku. Pomaga on rozwijać sprawność myślenia, wzbogaca słownictwo, poszerza granice fantazji, wyrabia refleks oraz cierpliwość i wytrwałość.

Czynnik ten jest sposobem uczenia się siebie i świata jak również stwarza szansę nabycia określonych umiejętności fizycznych, intelektualnych i emocjonalnych. Umożliwia uczenie się różnych ról społecznych i relacji międzyludzkich. Zabawa przyczynia się do bezpośredniego kontaktu jednostki zarówno z otoczeniem oraz stwarza warunki kształtowania postaw społecznych.

W wyniku zabawy, czyli **aktywności dziecko tworzy swoją efektywność**, intelekt, umiejętności. Przygotowuje o zadań życiowych, pomaga przywrócić równowagę psychiczną i rozwija wyobraźnię.

W czasie zabawy dzieci wyrażają się całkowicie, wypowiadają swe uczucia, pragnienia oraz dążenia, odtwarzają zachowanie i postępowanie dorosłych. Uczą się myśleć i planować podobnie jak oni.

FUNKCJE ZABAW

Zabawy wpływają na kształtowanie postaw, osobowości i kompetencji dziecka w wieku przedszkolnym. Jednak będą miały one charakter wszechstronny wówczas, gdy zostanie doceniona wartość wychowawcza i edukacyjna każdego rodzaju zabaw.

Nieodłącznym elementem zabawy są funkcje, jakie ona pełni:

- * wychowawcza — dziecko przyswaja różne normy, poznaje reguły postępowania, zawiera umowy;
- * kształcąca — poprzez zabawę dziecko kształci zmysł, doskonali sprawność motoryczną, wzbogaca wiedzę o świecie i o samym sobie, uczy się poznawać swoje możliwości i ocenia je;
- * projekcyjna — pozwala wkroczyć dziecku w różne role społeczne, daje okazje do zrealizowania rzeczy niemożliwych w codziennym życiu, pozwala na uniknięcie za nie kary.”
- * terapeutyczna (korekcyjna) — dziecko ma sposobność uwolnienia się od dręczących je napięć i emocji, uczy się też wyrażania swoich uczuć i rozwiązywać swoje problemy;

Tak więc zabawa jest swoistą formą dzięki, której dziecko w sposób naturalny gromadzi wiedzę o otaczającym świecie, zdobywa nowe umiejętności. Blokując dziecku zabawę uniemożliwiając lub ograniczając dzieciom twórczą i mądrą zabawę, hamujemy rozwój wszystkich sfer. Dziecko musi mieć możliwość zabawy, zarówno w domu jak i w przedszkolu, powinno mieć stworzone odpowiednie warunki do podejmowania tej spontanicznej działalności.

„W zabawie dziecko zawsze zachowuje się ponad swój wiek, wychodzi poza swoje codzienne zachowania, można powiedzieć, że w zabawie przerasta się o głowę.” (...)

„Związek pomiędzy zabawą a rozwojem należy porównać do związku między nauką a rozwojem.”

Warto również zaznaczyć, iż charakterystyczną funkcją zabawy jest to, iż stanowi ona “ rodzaj zachowania się motywowanego wewnątrznie, co odróżnia ją od zależnych popędów zachowań konsumpcyjnych lub powiązanych z nimi zachowań instrumentalnych, a także zachowań realizujących cele wewnętrzne.”

PODZIAŁ ZABAW

Zabawa dzieci przybiera różne formy: począwszy od prostych zajęć motorycznych z użyciem zabawek, poprzez uspołecznione zabawy w grupie rówieśników, aż po zabawy udratyzowane i konstrukcyjne. Obszerny zakres pojęcia zabawy porządkuje podział zabaw na rodzaje. Należy również zaznaczyć, iż uczeni bardzo wcześnie zauważyli potrzebę klasyfikacji zabaw, aby przedstawić dla nich charakterystyczne własności i cechy.

* zabawy konstrukcyjne — polegają na tworzeniu wytworu z dowolnego materiału, np: budowanie z klocków, rysowanie, pisanie, budowanie z piasku, budowanie z gliny, opowiadanie, śpiewanie, robienie wycinanek, różnego rodzaju wytworów plastycznie — technicznych, bańki mydlane. Zabawy te rozwijają wyobrażenie przestrzenną, uczą planowania, rozplanowywania swoich czynności w myśli;

* zabawy manipulacyjne — które pojawiają się już od 4—5 miesiąca życia. Polegają na manipulowaniu przedmiotami, poznawaniu ich cech jakościowych poprzez działanie i odkrywanie do czego dana rzecz służy. Rozwijają one możliwości i umiejętności technicznego i praktycznego obchodzenia się z zabawkami oraz przedmiotami codziennego użytku. Zabawy te przeradzają się z czasem w zabawy badawcze;

* zabawy tematyczne — zabawy iluzyjne, dykcyjne, zabawy w odgrywanie roli, dramatyczne, twórcze, udawane, przedstawiane, naśladowcze, odtwórcze. Istotą tych zabaw jest oddziaływanie na przedmioty, przeistaczanie ich i opanowywanie, czyli inaczej mówiąc podporządkowanie przedmiotów władaniu osoby działającej. Podczas tego rodzaju zabaw pobudzone są następujące procesy: **spostrzegawczość, uwaga, pamięć, wyobrażenia, myślenie**. Zabawy te są źródłem ekspresji emocji i uczuć. Dają możliwość wyładowania napięć nerwowych i konfliktów wewnętrznych.

* zabawy dydaktyczne — są one rozrywką umysłową, której wynik innych jest bezbolesną dla dziecka oceną jego wysiłków, porównywalną z wynikiem innych uczestników zabawy np.: loteryjki, zagadki, segregowanie, karty kodu do rozwijania logicznego myślenia np. rysunki, guziki. W tych zabawach obowiązują określone reguły. Służą one gromadzeniu materiału poznawczego, utrwalaniu go, operowaniu zdobytymi pojęciami, informacjami.

Można wyodrębnić następujące rodzaje metod:

* metody ułatwiające wejście w grupę, poznanie nowego otoczenia, imion oraz powierzchownych cech osób, z którymi rozpoczynamy naukę;

* metody rozluźniające, odprężające, oparte o ruch, gest, taniec, likwidujące napięcie mięśni oraz napięcia psychiczne;

* metody ułatwiające wprowadzenie określonego tematu poprzez poznanie odczuć, doświadczeń, potrzeb, oczekiwań poszczególnych członków grupy;

* metody określone jako gry dydaktyczne – polegające na przedstawieniu danych treści w formie zagadkowego problemu i poszukiwaniu rozwiązań. Istotą tej metody jest prowokowanie do twórczego myślenia;

* metody wymiany myśli, gry dyskusyjne – ich celem jest poszukiwanie odpowiedzi na wyraźnie postawione pytanie. Poszukiwanie odpowiedzi ma doprowadzić uczestników do odkrycia prawdy, do ustalenia stanu faktycznego. Narzędziem pobudzania myślenia jest wymiana poglądów, zadawanie pytań, argumentowanie własne i wysłuchanie cudzych argumentów;

* metody ułatwiające przekaz informacji zwrotnej sygnalizujące indywidualną reakcję i odczucia poszczególnych uczestników. Prowadzący, który też staje się członkiem grupy, ma za zadanie przede wszystkim realizować potrzeby i oczekiwania grupy. Aby przekonać się o tym, czy właściwie ocenia sytuację, powinien co jakiś czas pytać o to uczestników grupy. Informacje zwrotne należy wykorzystać na podsumowanie i za-kończenie spotkania ;

* metody dramatyczne – polegają na wykorzystaniu gry z podziałem na role, jako wstęp do omówienia problemu. Ich celem jest zrozumienie motywów, jakimi się kierują ludzie w swoim postępowaniu, a tym samym zrozumienie rzeczywistości. Punktem wyjścia jest określona sytuacja, w której zawarte jest jakieś napięcie, problem, a uczestnicy zajęć "wchodzą" w rolę jej bohaterów. Istotnym elementem działania jest ekspresyjne pokazanie swojego sposobu przeżywania danej sytuacji poprzez ciało, mimikę, gest i głos;

* metody umożliwiające samoocenę – pozwalają na poznanie własnej hierarchii wartości, własnych spontanicznych zachowań. Dzięki tej metodzie możemy bezpiecznie spojrzeć w głąb siebie, nie tylko pod kątem jaki jestem, ale też jaki jestem na tle grupy. Może się okazać, że mają problemy, o których nie chcieli mówić.

Metody te pozwalają uczestnikom zajęć poznać swoje dodatnie i ujemne strony, wzmocnić poczucie własnej wartości, dostrzec, że istnieje ktoś podobny do mnie lub inny niż ja;

* metody integrujące duże grupy – proponują one wszystkim uczestnikom wspólną, aktywną zabawę, bez podziału na bawiących się i obserwatorów. Poświęcone są one realizacji określonego tematu. Grupy mają podane ramy działania

i cel działania, natomiast same muszą odnaleźć drogę, po której będą zmierzać do osiągnięcia podanego celu.

W zabawach chaotycznych i otwartych nie wiemy tak naprawdę kiedy ona się zaczęła i kiedy się kończyła. Inaczej jest w zabawach planowanych i zamkniętych. Przed rozpoczęciem tych zabaw dziecko przygotowuje sobie wszystkie potrzebne elementy, stwarza sobie tzw. "miejsce zabawy". Planuje wszystko od początku. A na koniec zabawy pokazuje innym efekt swojej zabawy, może to być np. wieża ułożona z klocków."

Zabawy ruchowe wymagają aktywności ruchowej. Prawie wszystkie są organizowane w grupie i tematycznie zróżnicowane. Można je prowadzić w przedszkolu i na placach zabaw. Przy tego typu czynnościach dzieci uczą się współdziałać w grupie. Zabawy mają duży wpływ na rozwój motoryki. W trakcie zabaw może zmieniać się ilość dzieci. Występuje w nich element rywalizacji, gdyż maluchy mają możliwość zmierzyć się z innymi rówieśnikami pod względem sprawności. Zabawa ruchowa powinna być zawsze dostosowana do możliwości psychoruchowych jednostek. W tego typu zabawach dzieli się dzieci na zespoły, co sprzyja ich integracji. Zabawy ruchowe z czasem mogą przekształcić się w zajęcia sportowe, które dzieci mogą doskonalić dalej.

Zabawy tropiące zapewniają dzieciom bezpośrednio kontakt z rzeczywistością przyrodniczą i społeczną. Umożliwiają przeżywanie dodatnich emocji, towarzyszących w docieraniu do nieznanego celu oraz wykonywaniu ciekawych zadań." Tego typu zabawy uczą dzieci tropić, szukać śladów, skarbów. Dzieci doskonałą słuch, wzrok, nabywają umiejętności kojarzenia faktów. Dla przedszkolaków te zajęcia są bardzo interesujące, gdyż posiadają w sobie dozę tajemnicy.

Zabawy konstrukcyjne polegają na budowaniu przy pomocy różnorodnych materiałów m.in. klocków, kamyków, pisku itd. W wieku przedszkolnym dziecko jest w stanie już na dłużej skupić uwagę na jednej czynności. W zabawach konstrukcyjnych może rozwijać się twórczo.

Zabawy dydaktyczne są bardzo różne. „Nie wiążą się ze swobodną aktywnością dzieci i muszą być podporządkowane regułom, dlatego też posiadają specjalną instrukcję. Najczęściej inicjują i organizują je dorośli i podsuwają dzieciom do wykonania." Celem tego typu działań jest poznanie reguł, rozwinięcie myślenia u maluchów oraz ćwiczenia ich spostrzegawczości. Dorośli na początku tłumaczą reguły zabaw, ale z upływem czasu stają się zbędni, gdyż dzieci rozumieją reguły i same starają się ich przestrzegać. Do tego typu zabaw zalicza się np. puzzle, układanki, gry planszowe. Mogą być pomocne przy nauce pisania, matematyki, przy rozwijaniu fantazji.

Zabawy badawcze rozwijają sprawność umysłową dzieci, które w ten sposób mogą odkrywać, badać, doświadczać, zdobywać wiedzę. Dzięki zabawom badawczym dziecko uczy się obserwować, porządkować fakty, eksperymentować. Przy pomocy nauczyciela maluchy biorą udział w ciekawych doświadczeniach eksperymentując, szukając odpowiedzi na postawione pytania.

Zabawy teatralne uczą dzieci odwagi w występach przed szerszą grupą. Uczą poprawnego wypowiedzania się, słuchania innych, rozwijają twórcze postawy. Pomagają w poruszaniu się w przestrzeni. Doskonałą współpracę grupową.”

ZABAWA JAKO GŁÓWNA AKTYWNOŚĆ W PRZEDSZKOLU

Wiek przedszkolny jest typowym wiekiem zabawy. Na tym etapie rozwoju zabawa dominuje nad innymi emocjami działalności tak jak w wieku szkolnym — nauka. Zabawa gra decydującą rolę w wychowaniu dziecka, w kształtowaniu charakteru, w rozwijaniu umysłu, w stosunku do ludzi i do pracy.

W dzieciństwie zabawa wpływa różnie na rozwój psychiczny i społeczny w zależności od fazy rozwoju dziecka.

Czynniki mające związek z rozwojem dziecka wynikającym w czasie zabawy:

- * *rozwój fizyczny* dziecka, dokonuj poprzez zabawy aktywne gdzie rozwijają się u dziecka mięśnie oraz wszystkie części ciała. Jest to również ujście nadmiarowi energii, która tłumiona wywołuje napięcie, nerwowość oraz drażliwość.
- * *zachęta do komunikowania się* czyli dziecko musi się nauczyć komunikować się z innymi w sposób dla nich zrozumiały oraz rozumieć co jej te osoby chcą zakomunikować,
- * *rozładowanie tłumionych napięć emocjonalnych* dziecko uwalnia podczas zabawy swoje napięcia jakie na ich zachowanie wpływa środowisko
- * ujście dla potrzeb i pragnień są to czynniki, które w realnym świecie nie mogą być osiągnięte a mogą być zaspokojone w zabawie
- * uczenie się czyli nauka poprzez zabawę za pośrednictwem książki, telewizji lub eksplorowania środowiska
- * stymulowanie twórczości, eksperymentowanie w zabawie oraz zadowolenie w tworzeniu czegoś nowego
- * rozwijanie wglądu w siebie, poznawanie swoich zdolności oraz u siebie porównywanie z innymi towarzyszami. wytwarzanie trafnego pojęcia „ja”
- * uczenie się życia w społeczności, nawiązywanie kontaktów społecznych oraz rozwiązywanie problemów powstających podczas tych kontaktów
- * normy moralne, uczenie się tego co jest uważane za dobre a co za złe, przestrzeganie norm moralnych

- * uczenie się pełnienia roli właściwej dla danej płci czyli ukazanie ról aprobowanych dla właściwej płci. Przekonanie się o tym, że chcąc stać się członkami grupy zabawowej muszą zaakceptować te wymagania (role),
- * rozwój pożądanых cech osobowości występując w kontaktach grupy zabawowej poprzez współdziałanie, prawdomówności jaki i również uczenie się jak być dobrymi towarzyszami.

ROZWÓJ DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Rozważania nad rozwojem dziecka w wieku przedszkolnym należy zacząć od przytoczenia definicji rozwoju. Każda dyscyplina nauki nadaje mu inne znaczenie.

W „Psychologii rozwoju człowieka” przeczytamy, że „rozwój jest pojęciem ogólnym i złożonym.” „Pojęcie to jest od stuleci przedmiotem zainteresowań zarówno filozofii, jak i wielu nauk szczegółowych (m.in. biologii, historii, geologii, antropologii i psychologii).” „Arystoteles ujmował rozwój jako proces nadawania materii formy, a więc jako zmianę zmierzającą w określonym kierunku, zmianę celową, polegającą na przechodzeniu od form niższych do wyższych.” „Oznacza to, że według Arystotelesa rozwój ma charakter teleologiczny i progresywny.

Tak pojmowany rozwój jest wartościowany pozytywnie.”

CZYM JEST ZABAWA?

Jaka jest zatem ta prawdziwa, głównie dziecięca zabawa i jakie cechy należy w sobie – dorosłym –pielęgnować, by rozumieć potrzebę bawienia się u własnych i cudzych dzieci?

- Zabawa to aktywność podejmowana zawsze spontanicznie, czyli z własnej woli, pobudzana motywem „chcę”, często wbrew aktualnym oczekiwaniom otoczenia
- Zabawa to aktywność bezinteresowna i bezproduktywna, nienastawiona na realizowanie zadań i osiągnięcie jakichś celów. Ważny jest sam proces, czyli bawienie się, a nie jego rezultat. W języku potocznym można to określić jako robienie czegoś, np. puszczanie łądeczek w misce z wodą. Dziecko bawi się dla samego bawienia, a nie bawi się po coś, to właśnie możliwość bawienia się i robienia czegoś po swojemu jest dla niego źródłem największej przyjemności – nazywamy ją przyjemnością funkcjonalną. Przyjemne jest taplanie się w błocie, robienie z błota długich do łokci rękawiczek i kolanówek, bieganie po deszczu, tarcie cegły na kakao do sklepiku, lepienie pączków z gliny, układanie liści jako talerzy i patyków jako sztucców, przebieranie się w coraz to nowe stroje w zabawie w dom, przygotowywanie pojazdów z kartonów do podróży kosmicznej, puszczanie latawców. Nie wyklucza to oczywiście faktu, iż w rozumieniu dorosłych zabawa jest pod jakimś

względem korzystna i wartościowa dla dziecka i że w jej trakcie może się ono wiele nauczyć.

- W prawdziwej zabawie dziecko przebywa w innym czasie i innym miejscu, czas przestaje dlań istnieć, czas zatrzymuje się. Czasem trudno się z dzieckiem porozumieć, bo jest ono tak pochłonięte stworzoną przez siebie sytuacją, iż nawet ponaganie czy groźba kary nic nie znaczą. Dorosły ma wtedy problem raczej z sobą, z własną irytacją, gdy podejmuje wiele prób przerwania zabawy. Są to zwykle próby mało skuteczne, tym mniej skuteczne, im bardziej dziecko oderwało się – dzięki swej wyobraźni – od realnego miejsca i czasu. Im prawdziwsza zabawa, tym trudniej ją przerwać dorosłemu, bo dziecko przebywa w zupełnie innym świecie i w innym wymiarze.

- W prawdziwej zabawie dziecko przeżywa wiele różnorodnych i bardzo silnych, czasami skrajnych emocji. Nie jest to tylko radość, pogoda i wesołość, które to emocje tak często kojarzą się dorosłym ze słowami „zabawa” i „bawienie się”. Dziecko samo sobie stwarza sytuacje wywołujące różne emocje, samo napędza sobie stracha, wymyśla różne przeszkody i niebezpieczeństwa, a wszystko po to, by znaleźć swoje własne miejsce między bezpieczeństwem i niebezpieczeństwem, by samemu odnaleźć równowagę, odzyskać spokój, czyli zapanować nad sytuacją – jednocześnie dla niego realną i na niby.

- W prawdziwej zabawie istnieje ład i porządek, wyraźne i silne jest dążenie do przestrzegania reguł, widać ogromne skoncentrowanie i skupienie dziecka na tym, co robi. Dorośli często prawdziwe zabawy kojarzą z chaosem, bałaganem, bieganiną i krzykami. Wystarczy jednak chwila uważnej obserwacji, by zauważyć, jak żelazna jest logika zabawowej sytuacji i jak skutecznie bawiące się dzieci instruuja swoich nieorientowanych w regułach lub ich nieprzestrzegających rówieśników.

Zabawie towarzyszy więc zarówno radość, jak i powaga. Niekiedy potrzeba do niej rekwizytów, a czasem wystarcza jedynie wyobraźnia. Może być grupowa, a czasem chcemy bawić się sami. Niekiedy odzwierciedla rzeczywistość, innym razem fantazje i marzenia. Mówi się, że jest przede wszystkim przeznaczona dla dzieci, ale który dorosły nie lubi się powygłupiać i nie sięga ukradkiem po zabawki swoich pociech? Zabawa może być „mądra”, jak i „głupia”, sensowna oraz na pozór sensu zupełnie pozbawiona. Najkrócej mówiąc, zabawa jest pełna sprzeczności.

Zabawa może przybierać różne formy: swobodnej aktywności, odgrywania ról, śpiewania, tańca, rysowania, muzykowania. Można umilać sobie czas grami planszowymi, układając puzzle, bawiąc się lalkami lub budując z klocków. Przyjemność przynoszą też gry słowne i logiczne, coraz częściej gry komputerowe.

Wyodrębnią się zabawy manipulacyjne, konstrukcyjne, tematyczne, badawcze, ruchowe i dydaktyczne.

Każda z nich przybiera inną postać, wymaga innego zaangażowania, ale ich sens jest podobny. Zabawa musi być przede wszystkim dobrowolna. W momencie, gdy jesteśmy do niej zmuszani, traci swój sens. Zabawa jest dobra wtedy, kiedy jest atrakcyjna, wzbudza zainteresowanie, przykuwa uwagę i dostarcza radości. Oprócz wzbudzania poczucia przyjemności, zabawa pełni również inne funkcje, m.in. kształcącą, wychowawczą czy terapeutyczną

Czy bawienie się to tworzenie?

Im dziecko jest starsze, tym zabawy są bogatsze, bardziej rozbudowane treściowo, zróżnicowane. W ich toku dziecko wykorzystuje różne przedmioty codziennego użytku w nowy, niestandardowy sposób (odwrócone krzesło jest stajnią dla konia, wózkiem dla lalki, samochodem, karetą, kanapą, magazynem w sklepie, jaskinią, kosmodromem). Można powiedzieć, iż dziecko ma naturalną ciekawość świata, naturalną zdolność dziwienia się najprostszymi sprawami, zdolność prawdziwego bawienia się i przekształcania istniejącej wokół niego rzeczywistości we własny świat. Z punktu widzenia jego dalszego rozwoju wiek zabawy jest wiekiem przejściowym, dziecko musi bowiem nauczyć się odróżniać świat rzeczywisty od świata fikcji i stać się gotowe do podejmowania rzeczywistych a nie tylko zabawowych ról społecznych. Dorosły musi więc tak zorganizować mu warunki do zabawy, aby w pełni wykorzystał tkwiące w przedszkolnym okresie życia możliwości, aby w pełni rozwinąć postawy twórcze). Dziecko kończące wiek przedszkolny staje się doroślejsze właśnie dzięki zabawie, ale jednocześnie jest gotowe do kolejnych zabaw czyli nadal chce i potrafi się bawić. Nie może natomiast pozostać w świecie zabawy, w świecie fikcji i własnej wyobraźni, nie może odcinać się czy uciekać od świata rzeczywistego, by jedynie czy głównie w zabawie szukać schronienia przed zbyt trudnymi zadaniami. Zabawa nie jest więc – u zdrowego dziecka – ucieczką czy odpoczynkiem od realnego świata, ale jest sposobem działania do tego świata prowadzącym.

CZAS I PRZESTRZEŃ DO ZABAWY

Problematyką zabawy zajmowało się wielu pedagogów, psychologów, antropologów kultury, socjologów, a także etnografów. Zabawa jako jedna z form poznawania świata przez dziecko odgrywa istotną rolę w jego rozwoju fizycznym, umysłowym, emocjonalnym i społecznym, ta forma aktywności jest bowiem przez badaczy uważana za wszechstronną i zastępującą dzieciom różne czynności wykonywane przez ludzi dorosłych, tj.: uczenie się, pracę i działalność społeczną.

Rozwój poznawczy dziecka uzależniony jest zarówno od aktywności własnej jak i od czynników zewnętrznych — czyli środowiskowych.

Aktywności własna dziecka jest *swoistym autostymulatorem rozwoju*. Wytworem i domeną tej aktywności jest zabawa, a więc dziecko dzięki zabawie staje się czynnym współtwórcą własnego rozwoju psychicznego. W różnych rodzajach zabaw kształtuje ono różne funkcje psychiczne, zdobywa wiadomości i umiejętności potrzebne do dalszej działalności.

W ostatnich latach terapeutycznej funkcji zabawy wiele uwagi poświęcają zarówno teoretycy, jak i praktycy. Szczególnie ważnymi etapami w życiu dziecka są pod tym względem okresy: niemowlęcy, poniemowlęcy i przedszkolny. W pierwszych latach życia dziecko poznaje właściwości różnych przedmiotów (zabawek). Duże nagromadzenie zabawek w otoczeniu dziecka w tym okresie powoduje, iż dochodzi do unicestwienia zmysłu odkrywania i wynalazczości. Zbyt liczne bodźce docierające do dziecka zaburzają ponadto tworzenie sieci neuronów w mózgu, które stanowią podwaliny procesów myślenia w życiu dorosłym.

Przez wiele lat uczeni starali się dowieść, iż zabawa pełni przede wszystkim funkcję rozwijającą. Sprzyja powstawaniu i utrwalaniu schematów czynnościowych, ich integrowaniu, prowadząc do wykształcenia się sieci operacyjnych, które stanowią podstawę orientacji dziecka w otoczeniu oraz jego działań. Owa sieć operacyjna pozwala gromadzić i porządkować wiedzę oraz doświadczenia, rozwija także twórcze myślenie dziecka.

ZABAWA W POZNAWCZYM ROZWOJU DZIECKA

Dziecko używa osobno wiedzy z -przekazu, osobno — z doświadczenia.

Na przykład źródłem treści zabaw tematycznych jest rzeczywistość, czyli zdarzenia zaobserwowane i przeżyte przez dziecko, a odtwarzanie dokonuje się za pomocą działań, w których naśladuje ono czynności dorosłych i odgrywa ich rolę.

Zorganizowane zabawy dydaktyczne wykorzystywane są w eksperymencie, kształtują się wówczas u dzieci postawy badawcze, zainteresowania daną problematyką oraz strukturyzuje się ich wiedza formalna, dotycząca poszukiwania i odnajdywania odpowiedzi na pytania: „dlaczego?”, „po co?”, „w jakim celu?”, „jakie jeszcze?” Dzięki stworzeniu sytuacji zabawowych dzieci wykrywają relacje między zjawiskami i Jest to wstęp do tworzenia się u nich reprezentacji poznawczej opartej na pojęciach.

Z praktyką pedagogiczną wiąże się zatem potrzeba stwarzania okoliczności do stymulowania indywidualnego rozwoju dziecka w celu dostarczenia mu sytuacji badawczych wspomagających ów rozwój.

Rozwój struktur poznawczych można określić jako przechodzenie od proceduralnych (fakty) do deklaracyjnych form reprezentacji wiedzy (doświadczenia).

Istotnym źródłem wiedzy deklaratywnej jest przekaz werbalny, ale równie ważne jest zewnętrzne stymulowanie aktywności poznawczej dziecka. W początkowych stadiach rozwojowych duże znaczenie mają różne rodzaje zabaw, a zwłaszcza zabawy podejmowane przez dzieci z własnej inicjatywy. Dzieci od 3 do 7 lat inicjują zabawy konstrukcyjne, które polegają na tworzeniu różnorodnych konstrukcji z elementów takich, jak: klocki, kamyki, patyki, piasek.

Motywacją do podejmowania tego rodzaju zabaw jest chęć konstruowania, badania całości z poszczególnych elementów.

Właściwa dziecku aktywność zaspokajana jest dzięki potrzebie tworzenia. Ten rodzaj aktywności, jakim są zabawy konstrukcyjne, był przedmiotem licznych badań, na których podstawie określano moment pojawiania się takich zabaw w życiu dziecka, stadia ich rozwoju oraz wartości poznawcze. Choć zabawy konstrukcyjne zaczynają się pojawiać u dziecka w drugim roku życia, to jednak dopiero w okresie przedszkolnym ich liczba znacznie wzrasta. Umiejętność odtwarzania przez dzieci od 2 do 7 lat coraz bardziej złożonych zabaw konstrukcyjnych według wzoru była przedmiotem badań. Działanie dzieci jest już wolne od prób i błędów, staje się ostrożne i racjonalne.

Specyficznym rodzajem zabaw dzieci w wieku przedszkolnym są zabawy badawcze, które — podobnie jak zabawy konstrukcyjne — wywodzą się z zabaw manipulacyjnych.

Podczas zabaw badawczych dziecko odkrywa związki między przedmiotami i zjawiskami, ustala ich zależności, niejednokrotnie przywołuje znane już obrazy myślowe i stara się przełożyć je na konkretne działania w nowych okolicznościach.

Odkrycie przez dziecko możliwości działań na niby wprowadza je w świat czynności symbolicznych, czyli tej kategorii własnej aktywności człowieka, w której przedmiotem odbioru, opracowania, transformacji i przekazywania są znaki (symbole) i przenoszone przez nie znaczenia.

Dzięki użyciu symboli podczas zabaw dziecko ma możliwość zdobycia różnych doświadczeń poznawczych. Zabawa jest formą autokomunikacji.

W psychologii i pedagogice za jedne z najważniejszych czynników powstawania zabawy w role uważane są motywy i potrzeby. Aby móc uczestniczyć w świecie dorosłych, dziecko musi m.in. przez zabawę w role przygotować się do odgrywania różnego rodzaju ról.

Zabawa w poznawczym rozwoju dziecka do inscenizowania wątków zaczerpniętych z opowiadań, wierszy, piosenek, a następnie do zabaw, w których odtwarzają treści społeczne.

Zabawy tropiące, to zabawy ćwiczące funkcje specjalne — zabawy „w łowy”. Tropienie po śladach w naturalny sposób zaznajamia dzieci z symboliką, uczy odczytywania poszczególnych znaków. Duże emocjonalne zaangażowanie dzieci podczas tych zabaw powoduje, iż z ochotą wykonują one rozmaite zadania (odmierzają, liczą, czytają, śpiewają, rozwiązują zagadki). Zabawy tropiące mają poza tym wartość wychowawczą, gdyż w różnym stopniu organizują zarówno sferę fizyczną, emocjonalną, społeczno-moralną, jak i intelektualną. Szczególne zastosowanie mogą mieć w przygotowawczym okresie elementarnej nauki czytania w przedszkolu, kiedy to istotną rolę odgrywa odczytywanie przez dzieci symboli.

Gry dydaktyczne, których podstawą jest występujący w nich element współzawodnictwa w dążeniu do wygranej, uczą dzieci nowych umiejętności lub utrwalają wcześniej już zdobyte wiadomości, nawyki i orientację w świecie. Zabawy i gry dydaktyczne doskonalą sprawności umysłowe: spostrzegawczość, skupianie uwagi, pamięć, umiejętność analizy i syntezy oraz logicznego myślenia. Uczą współzawodnictwa, dyscypliny oraz umiejętności przegrywania.

W grupie zabaw, gdzie aktywność dziecka jest duża można wyodrębnić: oglądanie obrazków oraz wypowiedanie się na ich temat, rysowanie, malowanie, budowanie i lepienie .

Forma zabawy receptywnej to:

- oglądanie książek, albumów, czasopism, słuchanie bajek.

Współczesne dzieci najczęściej oglądają programy telewizyjne, filmy wideo, grają w gry komputerowe — rozwój techniki przyczynił się do zmiany formy zabaw. Występują jednak też analogie między niektórymi formami zabaw receptywnych uprawianych przez dzieci dawniej i współcześnie. Są to m.in.: oglądanie ilustracji w książkach i albumach, słuchanie opowiadań, bajek, baśni, muzyki, piosenek oraz przyglądanie się pracy dorosłych.

Ze względu na ważne funkcje zabaw receptywnych: przygotowanie dziecka do odbioru dzieł sztuki, kształcenie jego wrażliwości estetycznej, poczucia piękna barw, kształtów, muzyki i słowa, a także wyczulanie na wartości emocjonalne, społeczne i moralne tkwiące w oglądanych dziełach, istotne wydaje się ciągle kształcenie u dzieci umiejętności rozumienia i przeżywania utworów artystów, malarzy, rzeźbiarzy, architektów, muzyków, pisarzy, poetów, filmowców i programistów.

W związku z tym przed dorosłym stoi zadanie nie tylko właściwego doboru różnorodnych zabaw receptywnych; równie ważne jest nauczenie dzieci umiejętności wyboru formy zabawy przez zaostrenie kryteriów przyjętych w ich ocenie.

Rozwój techniki spowodował, że współczesne dzieci stały się odbiorcami rozrywki masowej, która polega głównie na recepcji fabuły, fikcji, wydarzeń, informacji za

pośrednictwem mediów. Zmieniła się zatem forma zabaw receptywnych. Większość wolnego czasu dzieci wypełnia oglądanie telewizji i granie w gry komputerowe.

W lutym czekają nas:

02.02.2021r. - „**Bal karnawałowy**” – w tym dniu dzieci będą bawić się w kilku grupach.

09.02.2021r. - „**Mam talent**” (gr. II, III, IV, V)

15.02.2021r. - „**Walentynki dla chłopczyka i dziewczynki**” – w tym dniu dzieci będą bawić się w swoich grupach. Będą zabawy integracyjne, pląsy, i tańce

19.02.2021r. - „**Bajki naszego dzieciństwa-Za górami, za lasami wędrowała bajka z przedszkolakami...**” - w tym dniu dzieci będą miały możliwość oglądania bajek tych z dawnych lat.